

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 7ης Νοεμβρίου 2019*

«Προδικαστική παραπομπή – Αρχή “ο ρυπαίνων πληρώνει” – Οδηγία 2000/60/ΕΚ – Άρθρο 9, παράγραφος 1 – Ανάκτηση κόστους για υπηρεσίες ύδατος – Κοινοί κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας – Οδηγία 2009/72/ΕΚ – Άρθρο 3, παράγραφος 1 – Αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων – Άρθρο 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ – Κρατική ενίσχυση – Τέλος χρήσεως εσωτερικών υδάτων για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας – Τέλος επιβαλλόμενο μόνο σε παραγωγούς υδροηλεκτρικής ενέργειας που δρουν εντός διακοινοτικών υδρογραφικών ορίων»

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-105/18 έως C-113/18,

με αντικείμενο αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Tribunal Supremo (Ανώτατο Δικαστήριο, Ισπανία) με αποφάσεις της 27ης Ιουνίου 2017 (C-105/18, C-106/18, C-108/18, C-110/18 και C-111/18), της 18ης Ιουλίου 2017 (C-107/18 και C-113/18), της 4ης Ιουλίου 2018 (C-109/18) και της 11ης Ιουλίου 2017 (C-112/18), οι οποίες περιήλθαν στο Δικαστήριο στις 13 Φεβρουαρίου 2018, στο πλαίσιο των δικών

Asociación Española de la Industria Eléctrica (UNESA) (C-105/18),

Energía de Galicia (Engasa) SA (C-106/18),

Duerocanto SL (C-107/18),

Corporación Acciona Hidráulica (Acciona) SLU (C-108/18),

Associació de Productors i Usuaris d’Energia Elèctrica (C-109/18),

José Manuel Burgos Pérez,

María del Amor Guinea Bueno (C-110/18),

Endesa Generación SA (C-111/18),

Asociación de Empresas de Energías Renovables (APPA) (C-112/18),

Parc del Segre SA,

Electra Irache SL,

Genhidro Generación Hidroeléctrica SL,

Hicenor SL,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

Hidroeléctrica Carrascosa SL,

Hidroeléctrica del Carrión SL,

Hidroeléctrica del Pisuerga SL,

Hidroeléctrica Santa Marta SL,

Hyanor SL,

Promotora del Rec dels Quatre Pobles SA (C-113/18)

κατά

Administración General del Estado,

παρισταμένων των:

Iberdrola Generación SAU,

Hidroeléctrica del Cantábrico SA,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους E. Regan, πρόεδρο τμήματος, I. Jarukaitis, E. Juhász, M. Plešič και K. Λυκούργο (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. Hogan

γραμματέας: L. Carrasco Marco, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζήτησεως της 28ης Φεβρουαρίου 2019,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Asociación Española de la Industria Eléctrica (UNESA), εκπροσωπούμενη από τον J. C. García Muñoz, abogado, επικουρούμενο από την M. C. Villaescusa Sanz, procuradora,
- η Energía de Galicia (Engasa) SA, εκπροσωπούμενη από τον F. Plasencia Sánchez και την B. Ruiz Herrero, abogados, επικουρούμενους από την P. Ortiz-Cañavate Levenfeld, procuradora,
- η Corporación Acciona Hidráulica (Acciona) SLU, εκπροσωπούμενη από τον F. Plasencia Sánchez, επικουρούμενο από την A. Lázaro Gogorza, procuradora,
- η Associació de Productors i Usuaris d'Energia Elèctrica, εκπροσωπούμενη από τον J. C. Hernanz Junquero, abogado, και την D. Martín Cantón, procuradora,
- η Endesa Generación SA, εκπροσωπούμενη από τους J. L. Buendía Sierra, F. J. López Villalta y Peinado, E. Gardeta González, J. M. Cobos Gómez και A. Lamadrid de Pablo, abogados,
- οι Parc del Segre SA κ.λπ., εκπροσωπούμενες από τον P. Marco Holtrop, abogado, επικουρούμενο από τον F. S. Juanas Blanco, procurador,

- η Iberdrola Generación SAU, εκπροσωπούμενη από τους J. Ruiz Calzado και J. Domínguez Pérez, abogados, επικουρούμενους από τον J. L. Martín Jaureguibeitia, procurador,
- η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον A. Rubio González και τη V. Ester Casas,
- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη αρχικώς από τους T. Henze και J. Möller, στη συνέχεια από τον J. Möller,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις O. Beynet και P. Němečková καθώς και από τους G. Luengo και E. Manhaeve,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 8ης Μαΐου 2019,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Οι αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως αφορούν την ερμηνεία του άρθρου 191, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, του άρθρου 9, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2000, για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων (ΕΕ 2000, L 327, σ. 1), του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/72/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2009, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενεργείας και για την κατάργηση της οδηγίας 2003/54/ΕΚ (ΕΕ 2009, L 211, σ. 55), καθώς και του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.
- 2 Οι αιτήσεις αυτές υποβλήθηκαν στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ, αφενός, της Asociación Española de la Industria Eléctrica (UNESA) και πολλών άλλων Ισπανών παραγωγών υδροηλεκτρικής ενέργειας και, αφετέρου, της Administración General del Estado (Γενικής Κρατικής Διοικήσεως, Ισπανία), σχετικά με τη νομιμότητα του τέλους χρήσεως εσωτερικών υδάτων για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 2000/60

- 3 Η αιτιολογική σκέψη 13 της οδηγίας 2000/60 έχει ως εξής:

«Στην Κοινότητα υπάρχει ποικιλία συνθηκών και αναγκών, οι οποίες απαιτούν διαφορετικές ειδικές λύσεις. Η ποικιλομορφία αυτή θα πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά το σχεδιασμό και την εκτέλεση μέτρων προστασίας και βιώσιμης χρήσης του ύδατος στα πλαίσια της λεκάνης απορροής ποταμού. Οι αποφάσεις θα πρέπει να λαμβάνονται όσο το δυνατόν πλησιέστερα σε τοποθεσίες όπου τα ύδατα χρησιμοποιούνται ή υφίστανται επιπτώσεις. Με την εκπόνηση προγραμμάτων για τη λήψη μέτρων προσαρμοσμένων στις περιφερειακές και τις τοπικές συνθήκες, θα πρέπει να δίνεται προτεραιότητα στις δράσεις που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των κρατών μελών.»

4 Το άρθρο 4 της ως άνω οδηγίας ορίζει τα εξής:

«1. Προκειμένου να καταστούν λειτουργικά τα προγράμματα για τη λήψη μέτρων που καθορίζονται στα σχέδια διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού:

α) για τα επιφανειακά ύδατα

- i) τα κράτη μέλη εφαρμόζουν τα αναγκαία μέτρα για την πρόληψη της υποβάθμισης της κατάστασης όλων των συστημάτων επιφανειακών υδάτων, με την επιφύλαξη της εφαρμογής των παραγράφων 6 και 7 και με την επιφύλαξη της παραγράφου 8·
- ii) τα κράτη μέλη προστατεύουν, αναβαθμίζουν και αποκαθιστούν όλα τα συστήματα των επιφανειακών υδάτων, με την επιφύλαξη της εφαρμογής του σημείου iii) για τα τεχνητά, και ιδιαιτέρως τροποποιημένα υδατικά συστήματα, με σκοπό την επίτευξη μιας καλής κατάστασης των επιφανειακών υδάτων το αργότερο δεκαπέντε έτη μετά την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας οδηγίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του παραρτήματος V, με την επιφύλαξη της εφαρμογής των παρατάσεων που καθορίζονται σύμφωνα με την παράγραφο 4 και της εφαρμογής των παραγράφων 5, 6 και 7 και με την επιφύλαξη της παραγράφου 8·
- iii) τα κράτη μέλη προστατεύουν και αναβαθμίζουν όλα τα τεχνητά, και ιδιαιτέρως τροποποιημένα υδατικά συστήματα, με σκοπό την επίτευξη καλού οικολογικού δυναμικού και καλής χημικής κατάστασης των επιφανειακών υδάτων, το αργότερο δεκαπέντε έτη από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας οδηγίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του παραρτήματος V, με την επιφύλαξη της εφαρμογής των παρατάσεων που καθορίζονται σύμφωνα με την παράγραφο 4 και της εφαρμογής των παραγράφων 5, 6 και 7 και με την επιφύλαξη της παραγράφου 8·
- iv) τα κράτη μέλη εφαρμόζουν τα αναγκαία μέτρα σύμφωνα με το άρθρο 16 παράγραφοι 1 και 8, με στόχο την προοδευτική μείωση της ρύπανσης από τις ουσίες προτεραιότητας και την παύση ή τη σταδιακή εξάλειψη των εκπομπών, των απορρίψεων και των διαρροών επικινδύνων ουσιών προτεραιότητας,

με την επιφύλαξη των σχετικών διεθνών συμφωνιών που αναφέρονται στο άρθρο 1 για τα ενδιαφερόμενα μέρη·

[...]».

5 Το άρθρο 9 της εν λόγω οδηγίας προβλέπει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη την αρχή της ανάκτησης του κόστους των υπηρεσιών ύδατος, συμπεριλαμβανομένου του κόστους για το περιβάλλον και τους φυσικούς πόρους, λαμβάνοντας υπόψη την οικονομική ανάλυση που διεξάγεται σύμφωνα με το παράρτημα III, και ειδικότερα σύμφωνα με την αρχή “ο ρυπαίνων πληρώνει”.

Μέχρι το 2010, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν:

- ότι οι πολιτικές τιμολόγησης του ύδατος παρέχουν κατάλληλα κίνητρα στους χρήστες για να χρησιμοποιούν αποτελεσματικά τους υδάτινους πόρους και, κατά συνέπεια, συμβάλλουν στην επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων της παρούσας οδηγίας,
- κατάλληλη συμβολή των διαφόρων χρήσεων ύδατος, διακρινόμενων, τουλάχιστον, σε βιομηχανία, νοικοκυριά και γεωργία, στην ανάκτηση του κόστους των υπηρεσιών ύδατος, βάσει της οικονομικής ανάλυσης που διενεργείται σύμφωνα με το παράρτημα III και λαμβάνοντας υπόψη την αρχή “ο ρυπαίνων πληρώνει”.

Τα κράτη μέλη μπορούν εν προκειμένω να συνεκτιμούν τα κοινωνικά, τα περιβαλλοντικά και τα οικονομικά αποτελέσματα της ανάκτησης, καθώς και τις γεωγραφικές και κλιματολογικές συνθήκες της οικείας περιοχής ή περιοχών.

2. Τα κράτη μέλη αναφέρουν, στα σχέδια διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού, τις προγραμματιζόμενες ενέργειες για την εφαρμογή της παραγράφου 1 οι οποίες θα συμβάλουν στην επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων της παρούσας οδηγίας, καθώς και τη συμβολή των διαφόρων χρήσεων ύδατος στην ανάκτηση του κόστους των υπηρεσιών ύδατος.

3. Το παρόν άρθρο δεν εμποδίζει επ' ουδενί τη θέσπιση συγκεκριμένων προληπτικών ή διορθωτικών μέτρων για την επίτευξη των στόχων της παρούσας οδηγίας.

[...]

6 Το άρθρο 11 της ίδιας οδηγίας προβλέπει τα εξής:

«1. Κάθε κράτος μέλος μεριμνά για τη θέσπιση, για κάθε περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού ή για το τμήμα διεθνούς περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού που ευρίσκεται εντός της επικράτειάς του, προγράμματος μέτρων, λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα των αναλύσεων που απαιτούνται δυνάμει του άρθρου 5, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι που καθορίζονται δυνάμει του άρθρου 4. Τα εν λόγω προγράμματα μέτρων μπορούν να αναφέρονται σε μέτρα που προκύπτουν από νομοθεσία, η οποία έχει θεσπισθεί σε εθνικό επίπεδο, και καλύπτουν το σύνολο της επικράτειας κράτους μέλους. Κατά περίπτωση, ένα κράτος μέλος μπορεί να θεσπίζει μέτρα που ισχύουν για όλες τις περιοχές λεκάνης απορροής ποταμού ή/και τα τμήματα διεθνών περιοχών λεκάνης απορροής ποταμού που ευρίσκονται στην επικράτειά του.

2. Κάθε πρόγραμμα μέτρων περιλαμβάνει τα “βασικά” μέτρα που προσδιορίζονται στην παράγραφο 3 και, όπου απαιτείται, “συμπληρωματικά” μέτρα.

3. Τα “βασικά μέτρα” είναι οι στοιχειώδεις απαιτήσεις που πρέπει να πληρούνται και συνίστανται:

[...]

β) σε μέτρα που κρίνονται κατάλληλα για τους σκοπούς του άρθρου 9·

[...]

7 Το παράρτημα III της οδηγίας 2000/60, που φέρει τον τίτλο «Οικονομική ανάλυση», έχει ως εξής:

«Η οικονομική ανάλυση περιέχει επαρκείς πληροφορίες, με επαρκείς λεπτομέρειες (λαμβάνομένου υπόψη του κόστους συλλογής των σχετικών δεδομένων), ώστε:

α) να εκτελούνται οι υπολογισμοί που απαιτούνται για να λαμβάνεται υπόψη, σύμφωνα με το άρθρο 9, η αρχή της ανάκτησης του κόστους των υπηρεσιών ύδατος, λαμβανομένων υπόψη των μακροπρόθεσμων προβλέψεων της προσφοράς και της ζήτησης ύδατος στην περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού και, όταν απαιτείται:

- των υπολογισμών του όγκου, των τιμών και του κόστους των υπηρεσιών ύδατος και
- των υπολογισμών των σχετικών επενδύσεων, συμπεριλαμβανομένων των προβλέψεων τέτοιων επενδύσεων·

β) να επιλέγεται ο αποτελεσματικότερος συνδυασμός μέτρων για τις χρήσεις ύδατος, ο οποίος θα περιλαμβάνεται στο πρόγραμμα μέτρων του άρθρου 11, βάσει των υπολογισμών του δυνητικού κόστους των μέτρων αυτών.»

Η οδηγία 2009/72

8 Το άρθρο 1 της οδηγίας 2009/72, με τίτλο «Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής», προβλέπει τα εξής:

«Η παρούσα οδηγία θεσπίζει κοινούς κανόνες που αφορούν την παραγωγή, τη μεταφορά, τη διανομή και την προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς και την προστασία των καταναλωτών, με στόχο τη βελτίωση και την ολοκλήρωση ανταγωνιστικών αγορών ηλεκτρικής ενέργειας στην Κοινότητα. Ορίζει τους κανόνες για την οργάνωση και λειτουργία του τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας, την ανοικτή πρόσβαση στην αγορά, τα κριτήρια και τις διαδικασίες που ισχύουν για τις προσκλήσεις προς υποβολή προσφορών και τη χορήγηση αδειών καθώς και για την εκμετάλλευση των δικτύων. Θεσπίζει επίσης υποχρεώσεις καθολικής υπηρεσίας και δικαιώματα των καταναλωτών ηλεκτρικής ενέργειας και αποσαφηνίζει τις υποχρεώσεις του ανταγωνισμού.»

9 Το άρθρο 3, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 2009/72 ορίζει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν, βάσει της θεσμικής τους οργάνωσης και τηρώντας δεόντως την αρχή της επικουρικότητας, ότι, με την επιφύλαξη της παραγράφου 2, οι επιχειρήσεις φυσικού αερίου λειτουργούν σύμφωνα με τις αρχές της παρούσας οδηγίας, με σκοπό την επίτευξη ανταγωνιστικής, ασφαλούς και περιβαλλοντικώς βιώσιμης αγοράς φυσικού αερίου και δεν κάνουν διακρίσεις μεταξύ των εν λόγω επιχειρήσεων όσον αφορά τα δικαιώματα ή τις υποχρεώσεις τους.

2. Τηρώντας πλήρως τις οικείες διατάξεις της [Σ]υνθήκης, και ιδίως το άρθρο 86, τα κράτη μέλη μπορούν να επιβάλλουν στις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας, χάριν του γενικού οικονομικού συμφέροντος, υποχρεώσεις παροχής υπηρεσιών κοινής ωφέλειας οι οποίες μπορούν να αφορούν την ασφάλεια, συμπεριλαμβανομένης της ασφάλειας του εφοδιασμού, την τακτική παροχή, την ποιότητα και τις τιμές παροχής, καθώς και την προστασία του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένης της ενεργειακής αποδοτικότητας, της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και της προστασίας του κλίματος. Οι υποχρεώσεις αυτές πρέπει να ορίζονται σαφώς, να είναι διαφανείς, αμερόληπτες και επαληθεύσιμες και να διασφαλίζουν την ισότιμη πρόσβαση των επιχειρήσεων ηλεκτρικής ενέργειας της Κοινότητας στους εθνικούς καταναλωτές. Όσον αφορά την ασφάλεια του εφοδιασμού, την ενεργειακή αποδοτικότητα/διαχείριση της ζήτησης και την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων και των στόχων που αφορούν την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές, σύμφωνα με την παρούσα παράγραφο, τα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόσουν μακροπρόθεσμο προγραμματισμό, λαμβάνοντας υπόψη το ενδεχόμενο τρίτα μέρη να ζητήσουν πρόσβαση στο δίκτυο.»

Το ισπανικό δίκαιο

Ο νόμος περί φορολογήσεως της ενέργειας

- 10 Το προοίμιο του Ley 15/2012 de medidas fiscales para la sostenibilidad energética (νόμου 15/2012, της 27ης Δεκεμβρίου 2012, περί φορολογικών μέτρων για την ενεργειακή βιωσιμότητα), της 27ης Δεκεμβρίου 2012 (BOE αριθ. 312, της 28ης Δεκεμβρίου 2012, σ. 88081, στο εξής: νόμος περί φορολογήσεως της ενέργειας), έχει ως εξής:

«Σκοπός του παρόντος νόμου είναι η προσαρμογή του φορολογικού συστήματος σε χρήσεις πιο αποδοτικές και φιλικές προς το περιβάλλον και προς τη βιώσιμη ανάπτυξη, αξίες οι οποίες ενέπνευσαν την παρούσα φορολογική μεταρρύθμιση και, ως τέτοιες, ευθυγραμμίζονται με τις βασικές αρχές που διέπουν τη δημοσιονομική, ενεργειακή και, ασφαλώς, περιβαλλοντική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης [...].

[...]

[...]

[...] Επομένως, ένας από τους άξονες αυτής της φορολογικής μεταρρυθμίσεως είναι η εσωτερικήυση του περιβαλλοντικού κόστους που συνεπάγ[εται] η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας [...].

Κατ' αυτόν τον τρόπο, ο [παρών] νόμος πρέπει να λειτουργεί ως έρεισμα για τη βελτίωση του επιπέδου ενεργειακής αποτελεσματικότητας, διασφαλίζοντας παράλληλα την καλύτερη διαχείριση των φυσικών πόρων και συνεχίζοντας την ενίσχυση του νέου προτύπου βιώσιμης ανάπτυξης, τόσο υπό οικονομικούς και κοινωνικούς όσο και υπό περιβαλλοντικούς όρους.

Η παρούσα μεταρρύθμιση συμβάλλει επιπλέον στην ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών πολιτικών στο φορολογικό σύστημα [...].

Προς τούτο, ο παρών νόμος θεσπίζει τρεις νέους φόρους: [...] θεσπίζεται επίσης τέλος χρήσεως εσωτερικών υδάτων για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. [...]

Τέλος, ο τίτλος IV του παρόντος νόμου τροποποιεί το κωδικοποιημένο κείμενο του νόμου περί των υδάτων που εγκρίθηκε με το Real Decreto Legislativo 1/2001 de 20 de julio [βασιλικό νομοθετικό διάταγμα 1/2001, της 20ής Ιουλίου, στο εξής: νόμος περί των υδάτων].

Ειδικότερα, ο τίτλος αυτός ρυθμίζει το οικονομικό-φορολογικό καθεστώς για τη χρήση των κοινόχρηστων υδάτινων πόρων. Προβλέπει ότι οι αρμόδιες δημόσιες αρχές, δυνάμει της αρχής της ανακτήσεως του κόστους και λαμβανομένων υπόψη των μακροπρόθεσμων οικονομικών προβλέψεων, θεσπίζουν τους κατάλληλους μηχανισμούς για τη μετακύλιση του κόστους των σχετικών με τη διαχείριση των υδάτων υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων του περιβαλλοντικού κόστους και του κόστους των πόρων, στους διάφορους τελικούς χρήστες.

Τα άρθρα 112 και 114 [του νόμου περί των υδάτων] προβλέπουν τέσσερις διαφορετικές φορολογικές επιβαρύνσεις σχετικά με τα ύδατα: το τέλος χρήσεως των αγαθών που αποτελούν κοινόχρηστους πόρους, το τέλος απορρίψεων, που βαρύνει τις απορρίψεις στους κοινόχρηστους υδάτινους πόρους, το τέλος διευθετήσεων, που βαρύνει τα κέρδη που αποκομίζουν οι ιδιώτες κατόπιν έργων [διευθετήσεως που πραγματοποιούνται από το κράτος], και τα τέλη χρήσεως ύδατος, που βαρύνουν τα κέρδη που αποκομίζουν οι ιδιώτες κατόπιν έργων που πραγματοποιούνται από το κράτος και δεν αφορούν διευθέτηση.

[...]

Σήμερα πλέον, η εν γένει ποιότητα των ισπανικών εσωτερικών υδάτων καθιστά αναγκαία την προστασία τους προκειμένου να διασφαλιστεί ένας αναγκαίος για την κοινωνία φυσικός πόρος. Συναφώς, η πολιτική για την προστασία των δημόσιων υδάτων χρήζει ενισχύσεως. Προς τούτο, είναι αναγκαία η εξασφάλιση πόρων, οι οποίοι πρέπει να προέρχονται από τα πρόσωπα που ωφελούνται από την ιδιωτική χρήση των εν λόγω υδάτων ή από τη συγκεκριμένη χρήση τους για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.

Ως εκ τούτου, ο σκοπός αυτής της τροποποίησης συνίσταται στη θέσπιση ενός νέου τέλους επί των κοινοχρήστων αγαθών που περιγράφονται στο άρθρο 2, στοιχείο α, του [νόμου περί των υδάτων], δηλαδή για τη χρήση εσωτερικών υδάτων προς υδροηλεκτρική εκμετάλλευση.»

- 11 Το άρθρο 29 του νόμου περί φορολογήσεως της ενέργειας τροποποίησε τον νόμο περί των υδάτων με την προσθήκη σε αυτόν άρθρου 112 bis το οποίο έχει ως εξής:

«Άρθρο 112 bis Τέλος χρήσεως εσωτερικών υδάτων για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.

1. Η χρήση και η εκμετάλλευση των κοινοχρήστων πραγμάτων που μνημονεύονται στο άρθρο 2, στοιχείο α, του παρόντος νόμου για την καθαρή παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας υπόκεινται σε τέλος το οποίο αποκαλείται τέλος χρήσεως εσωτερικών υδάτων για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και προορίζεται για την προστασία και βελτίωση των κοινοχρήστων υδάτινων πόρων.

2. Το τέλος καθίσταται απαιτητό κατά την αρχική χορήγηση της άδειας λειτουργίας του υδροηλεκτρικού σταθμού και κατά την ετήσια ανανέωσή της, για το ποσό και με βάση τις προθεσμίες που καθορίζονται στους όρους της εν λόγω άδειας ή παραχωρήσεως.

3. Υπόχρεοι για την καταβολή του τέλους είναι οι παραχωρησιούχοι ή, κατά περίπτωση, όσοι υποκαθίστανται στα δικαιώματά τους.

4. Η βάση υπολογισμού του τέλους καθορίζεται από τον οργανισμό λεκάνης απορροής ποταμού και ισούται με την οικονομική αξία της παραχθείσας υδροηλεκτρικής ενέργειας υπολογιζόμενη με βάση την καθαρή εξερχόμενη ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από τον παραχωρησιούχο κατά το οικείο φορολογικό έτος διά της χρήσεως και εκμεταλλεύσεως των δημοσίων υδάτινων πόρων.

5. Ο ετήσιος συντελεστής του τέλους είναι 22 % της αξίας της βάσεως υπολογισμού, ενώ το συνολικό ποσό υπολογίζεται με εφαρμογή του συντελεστή επί της βάσεως υπολογισμού.

6. Απαλλάσσονται από την καταβολή του τέλους οι υδροηλεκτρικές εγκαταστάσεις τις οποίες εκμεταλλεύεται άμεσα η αρμόδια διοικητική αρχή για τη διαχείριση των δημοσίων υδάτινων πόρων.

7. Το τέλος μειώνεται κατά ποσοστό 90 % για τις υδροηλεκτρικές εγκαταστάσεις ισχύος ίσης ή μικρότερης των 50 MW, για τις εγκαταστάσεις παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με χρήση υδραυλικής τεχνολογίας αντλήσεως και ισχύος άνω των 50 MW και, κατά τον τρόπο που θα οριστεί με κανονιστική πράξη, για τους σταθμούς παραγωγής και τις εγκαταστάσεις στις οποίες θα πρέπει να παρασχεθούν κίνητρα για λόγους γενικότερης ενεργειακής πολιτικής.

8. Αρμόδιο όργανο για τη διαχείριση και την είσπραξη του τέλους είναι ο αντίστοιχος οργανισμός λεκάνης απορροής ποταμού ή η φορολογική αρχή σε περίπτωση σχετικής συμφωνίας με τον εκάστοτε οργανισμό.

Σε περίπτωση συμφωνίας με την Agencia Estatal de Administración Tributaria [ισπανική φορολογική αρχή], ο οργανισμός λεκάνης απορροής ποταμού της χορηγεί τα σχετικά δεδομένα και στοιχεία απογραφών για την αποτελεσματική διαχείριση του τέλους και αυτή του υποβάλλει τακτικές εκθέσεις με τρόπο που θα καθοριστεί μέσω κανονιστικής πράξεως. Για τους σκοπούς αυτούς, η Comisión Nacional de Energia [εθνική επιτροπή ενέργειας, Ισπανία] και ο Operador del Sistema eléctrico

[διαχειριστής του συστήματος μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, Ισπανία] υποχρεούνται να διαβιβάζουν τόσο στον οργανισμό λεκάνης απορροής ποταμού όσο και στη φορολογική αρχή τα αναγκαία στοιχεία και εκθέσεις σύμφωνα με το άρθρο 94 του Ley 58/2003, de 17 de diciembre [νόμου 58/2003, της 17ης Δεκεμβρίου].

Ποσοστό 2 % των εισπράξεων από το τέλος λογίζεται ως έσοδο του οργανισμού λεκάνης απορροής ποταμού και το υπόλοιπο 98 % αποδίδεται στο Δημόσιο Ταμείο.»

- 12 Η δεύτερη συμπληρωματική διάταξη του νόμου περί φορολογήσεως της ενέργειας, σχετικά με το κόστος του συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας, ορίζει τα εξής:

«Με τους νόμους περί του ετήσιου γενικού προϋπολογισμού του κράτους, προορίζεται για τη χρηματοδότηση του κόστους του συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας που προβλέπεται από το άρθρο 16 του Ley 54/1997, de 27 de noviembre, del Sector Eléctrico [νόμου 54/1997, της 27ης Νοεμβρίου 1997, σχετικά με τον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας] ποσό ίσο με το άθροισμα των εξής:

- a) των εκτιμώμενων ετήσιων κρατικών εσόδων που προέρχονται από φόρους και τέλη οι οποίοι προβλέπονται από τον παρόντα νόμο·
- b) των εκτιμώμενων εσόδων από την εκποίηση των δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου, με ανώτατο όριο το ποσό των 500 εκατομμυρίων ευρώ.»

Το βασιλικό διάταγμα 198/2015

- 13 Το άρθρο 12 του Real Decreto 198/2015, por el que se desarrolla el artículo 112 bis del texto refundido de la Ley de Aguas y se regula el canon por utilización de las aguas continentales para la producción de energía eléctrica en las demarcaciones intercomunitarias (βασιλικού διατάγματος 198/2015, για την εφαρμογή του άρθρου 112 bis του κωδικοποιημένου κειμένου του νόμου περί των υδάτων και τη ρύθμιση του τέλους χρήσεως εσωτερικών υδάτων για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας σε περιοχές διακοινοτικών λεκανών), της 23ης Μαρτίου 2015 (BOE αριθ. 72, της 25ης Μαρτίου 2015, σ. 25674, στο εξής: βασιλικό διάταγμα 198/2015), ορίζει τα εξής:

«Εσοδα από τα εισπραττόμενα τέλη

1. Το ποσό των εισπραττόμενων εσόδων καταβάλλεται στον οργανισμό λεκάνης απορροής ποταμού δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 112 bis του νόμου περί των υδάτων [...].

[...]

3. Ποσοστό 2 % των καθαρών εισπραττομένων εσόδων θεωρείται ότι αποτελεί έσοδο του οργανισμού της λεκάνης απορροής.

4. Ποσοστό 98 % του ποσού των καθαρών εισπραττομένων εσόδων αποδίδεται στο Δημόσιο Ταμείο. Ο γενικός κρατικός προϋπολογισμός κατανέμει ποσό τουλάχιστον ίσο προς το ανωτέρω ποσό σε δράσεις για την προστασία και βελτίωση των κοινόχρηστων υδάτινων πόρων, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 14. Προς τούτο, τα επενδυτικά έργα που εγγυώνται την προστασία και βελτίωση των κοινόχρηστων υδάτινων πόρων καθορίζονται ετησίως στους νόμους περί του γενικού κρατικού προϋπολογισμού.

5. Εντός του μήνα που έπεται εκείνου της εισπράξεως, ο οργανισμός λεκάνης απορροής ποταμού προβαίνει σε εκκαθάριση του τέλους και το αποδίδει στο Δημόσιο Ταμείο, διαβιβάζοντας ταυτοχρόνως τα στοιχεία σχετικά με τα έσοδα και τις δαπάνες βάσει των οποίων έγινε η εκκαθάριση στην Agencia Estatal de Administración Tributaria [ισπανική φορολογική αρχή].»

14 Το άρθρο 13 του βασιλικού αυτού διατάγματος προβλέπει τα εξής:

«Εγγύηση της προστασίας των δημόσιων πόρων

Προκειμένου να διασφαλιστεί η συμμόρφωση προς τους περιβαλλοντικούς στόχους που θέτει η [οδηγία 2000/60] και προβλέπονται από τα άρθρα 98 επ. του κωδικοποιημένου κειμένου του νόμου περί των υδάτων και σύμφωνα με την αρχή της ανακτήσεως του κόστους που διατυπώνεται στο άρθρο 111 bis του κωδικοποιημένου κειμένου του νόμου περί των υδάτων, ο γενικός κρατικός προϋπολογισμός κατανέμει ποσό τουλάχιστον ίσο με αυτό που προβλέπεται από το άρθρο 12, παράγραφος 4, ανωτέρω, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 14, σε δράσεις σχετικές με την προστασία και βελτίωση των κοινόχρηστων υδάτινων πόρων και των υδάτινων όγκων που επηρεάζονται από τις υδροηλεκτρικές εγκαταστάσεις.»

15 Το άρθρο 14 του εν λόγω βασιλικού διατάγματος ορίζει τα εξής:

«Προστασία και βελτίωση των κοινόχρηστων υδάτινων πόρων

1. Για τους σκοπούς του παρόντος βασιλικού διατάγματος, ως προστασία και βελτίωση των κοινόχρηστων υδάτινων πόρων νοούνται οι δράσεις τις οποίες οφείλει να αναλάβει η Γενική Κρατική Διοίκηση, αρμόδια για τη διαχείριση των λεκανών που εκτείνονται την εδαφική περιφέρεια δύο τουλάχιστον αυτόνομων κοινοτήτων, προς επίτευξη τριπλού σκοπού: τον προσδιορισμό της επιβάρυνσης που υφίστανται τα υδατικά συστήματα λόγω της ανθρώπινης δραστηριότητας, τη λήψη μέτρων για την αποκατάσταση των υδατικών συστημάτων και την αποτροπή της επιδείνωσης της κατάστασης των κοινόχρηστων υδάτινων πόρων και τη διασφάλιση επαρκούς ελέγχου και επιβλέψεως των κοινόχρηστων υδάτινων πόρων και κατάλληλης αστυνομεύσεως των υδάτων.

2. Στις δράσεις της παραγράφου 1 περιλαμβάνονται οι δραστηριότητες με σκοπό την πιο αποδοτική και βιώσιμη διαχείριση των υδάτων μέσω του εξορθολογισμού της χρήσης των κοινόχρηστων υδάτινων πόρων.

3. Μεταξύ των δράσεων για την επίτευξη των σκοπών των παραγράφων 1 και 2 περιλαμβάνονται ιδίως:

- a) Η μέτρηση, η ανάλυση και ο έλεγχος της επιτρεπόμενης κατανάλωσης ύδατος από παραχωρησιούχους, όπως αυτή έχει καταχωρηθεί στο μητρώο υδάτων ή στο Catálogo de Aguas Privadas [ειδικό μητρώο ιδιωτικών δικαιωμάτων επί υδάτων].
- b) Οι διαχειριστικές δράσεις με σκοπό να καταστεί δυνατή η χρήση κοινόχρηστων υδάτινων πόρων από ιδιώτες βάσει αδειών και υπευθύνων δηλώσεων συμμόρφωσης.
- c) Ο εκσυγχρονισμός, η τήρηση και η ενημέρωση του μητρώου υδάτων.
- d) Η εφαρμογή και η ανάπτυξη προγραμμάτων με σκοπό την επικαιροποίηση και την αναθεώρηση των αδειών χρήσης ύδατος και των παραχωρήσεων υδάτων.
- e) Η επίβλεψη και η παρακολούθηση της συμμόρφωσης προς το καθεστώς των παραχωρήσεων και αδειών που αφορούν κοινόχρηστους υδάτινους πόρους και ιδίως προς τους όρους που επιβάλλονται σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, ειδικότερα υπό τη μορφή δράσεων ενίσχυσης της αστυνόμευσης των υδάτων.

- f) Η παρακολούθηση και η επίβλεψη της κατάστασης των υδατικών συστημάτων όσον αφορά την ποιότητα και την ποσότητα των υδάτων. Η παρακολούθηση αυτή διενεργείται μέσω προγραμμάτων ελέγχου και εκτίμησης της κατάστασης των υπογείων και επιφανειακών υδάτων, μέσω της λειτουργίας και της αξιοποίησης δικτύων ελέγχου και παρακολούθησης της κατάστασης των υδατικών συστημάτων, καθώς και μέσω της παρακολούθησης των διαφόρων σχεδίων και προγραμμάτων επεξεργασίας των λυμάτων.
- g) Τεχνικές δράσεις για τον καθορισμό και την οριοθέτηση της κοίτης των υδάτινων ρευμάτων των κοινόχρηστων υδάτινων πόρων και των ζωνών που συνδέονται με αυτά, για τη χαρτογράφηση ζωνών κινδύνου πλημμύρας, καθώς και για την εφαρμογή μέτρων διαχείρισης των κινδύνων πλημμύρας εντός των αρμοδιοτήτων των οργανισμών λεκάνης απορροής ποταμού.
- h) Η διατήρηση και διευθέτηση της κοίτης των υδάτινων ρευμάτων των κοινόχρηστων υδάτινων πόρων, μέσω έργων για τη διασφάλιση της απρόσκοπτης ροής των υδάτων, της προσαρμογής των δομών στη μετανάστευση της ιχθυοπανίδας και στη μεταφορά ιζημάτων, της αποκατάστασης της κοίτης των ποταμών και των παραποτάμιων δασών, καθώς και την καταπολέμηση των χωροκατακτητικών ειδών που συνεπάγονται επιδείνωση της κατάστασης των κοινόχρηστων υδάτινων πόρων.
- i) Οι εργασίες επικαιροποίησης και αναθεώρησης του υδρολογικού σχεδιασμού της περιοχής σε όλα τα στάδια, κατά το μέτρο που αποτελούν ουσιώδες στοιχείο για την προστασία και τη βελτίωση των κοινόχρηστων υδάτινων πόρων, συμβάλλοντας στην επίτευξη των περιβαλλοντικών σκοπών του άρθρου 92 bis του κωδικοποιημένου κειμένου του νόμου περί των υδάτων.»

Οι διαφορές των κύριων δικών και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 16 Οι προσφεύγουσες των κύριων δικών άσκησαν προσφυγές ενώπιον του Tribunal Supremo (Ανωτάτου Δικαστηρίου, Ισπανία) ζητώντας την ακύρωση του βασιλικού διατάγματος 198/2015, το οποίο θέτει σε εφαρμογή το άρθρο 112 bis του κωδικοποιημένου κειμένου του νόμου περί των υδάτων και ρυθμίζει το τέλος χρήσεως εσωτερικών υδάτων για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας σε διακοινοτικές λεκάνες απορροής ποταμού, ήτοι σε λεκάνες απορροής ποταμού που εκτείνονται στην εδαφική περιφέρεια δύο τουλάχιστον αυτόνομων κοινοτήτων.
- 17 Το ως άνω άρθρο 112 bis, όπου προβλέπεται το εν λόγω τέλος, προστέθηκε κατόπιν τροποποιήσεως του νόμου περί των υδάτων με το άρθρο 29 του νόμου περί φορολογήσεως της ενέργειας.
- 18 Το αιτούν δικαστήριο έχει αμφιβολίες ως προς τη συμβατότητα του ως άνω άρθρου 29 με την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» την οποία καθιερώνει το άρθρο 191, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με την οδηγία 2000/60, με την αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων που καθιερώνει το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/72 και με το δίκαιο του ανταγωνισμού, διερωτώμενο ως προς το σημείο αυτό αν το εν λόγω τέλος μπορεί να θεωρηθεί κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.
- 19 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, αν κριθεί ότι ο νόμος περί φορολογήσεως της ενέργειας δεν συμβιβάζεται με το δίκαιο της Ένωσης, το βασιλικό διάταγμα 198/2015 το οποίο θέτει σε εφαρμογή το τέλος χρήσεως εσωτερικών υδάτων για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και κατά του οποίου βάλλουν οι προσφυγές των κυρίων δικών δεν θα έχει πλέον νομική βάση και κατά συνέπεια θα πρέπει να ακυρωθεί.
- 20 Όσον αφορά, πρώτον, το συμβατό του τέλους αυτού με την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει», κατά την έννοια του άρθρου 191, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ και με την οδηγία 2000/60, το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει ότι, παρά το γεγονός ότι το προοίμιο του νόμου περί φορολογήσεως της ενέργειας δικαιολογεί την επιβολή του τέλους με την επίκληση περιβαλλοντικών λόγων, ήτοι της προστασίας

και βελτιώσεως των κοινόχρηστων υδάτινων πόρων, τα ουσιώδη χαρακτηριστικά του τέλους αυτού καθώς και η ίδια η δομή του υποδεικνύουν ότι, στην πραγματικότητα, επιδιώκει αμιγώς οικονομικό σκοπό κατά το μέτρο που αποσκοπεί στην αύξηση των κρατικών εσόδων προκειμένου να χρηματοδοτηθεί το «έλλειμμα λόγω των ισχυόντων τιμολογίων», το οποίο αντιστοιχεί στη διαφορά μεταξύ των εσόδων που οι ισπανικές εταιρίες ηλεκτρισμού εισπράττουν από τους καταναλωτές και του κόστους για την παροχή ηλεκτρικής ενέργειας το οποίο αναγνωρίζεται από τις εθνικές ρυθμίσεις.

- 21 Ειδικότερα, κατά το αιτούν δικαστήριο, αφενός, η φορολογητέα βάση του τέλους εξαρτάται από την αξία της παραχθείσας ενέργειας, η οποία υπολογίζεται βάσει των συνολικών εσόδων από τη διοχέτευση ενέργειας στο ηλεκτρικό δίκτυο. Ο ισχύων κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών συντελεστής του τέλους ήταν 22 %, ενώ το άρθρο 112 bis του κωδικοποιημένου κειμένου του νόμου περί των υδάτων είχε προβλέψει συντελεστή μόνον 5 % για τις περιπτώσεις κατοχής, χρήσεως και εκμεταλλεύσεως των υδάτινων ρευμάτων μόνιμης ή περιοδικής ροής, των πυθμένων λιμνών, των λιμνοθαλασσών και των τεχνητών φραγμάτων των κοινόχρηστων υδάτινων ρευμάτων για τις οποίες απαιτείται παραχώρηση ή διοικητική άδεια. Αφετέρου, μόνον 2 % των εισπράξεων από το τέλος προορίζεται για τις δραστηριότητες του οικείου Organismo de cuenca (δημόσιου οργανισμού επιφορτισμένου με τη διαχείριση των υδάτων λεκάνης απορροής ποταμού, Ισπανία) έναντι του 98 % που αποδίδεται στο Δημόσιο Ταμείο και συνιστά μια επιπλέον πηγή εσόδων του συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας. Το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι οι εισπράξεις από το τέλος θα έπρεπε να προορίζονταν εξ ολοκλήρου για την προστασία και τη βελτίωση των κοινόχρηστων υδάτινων συστημάτων και ότι με το βασιλικό διάταγμα 198/2015 επιχειρήθηκε η άρση της ασυνέπειας αυτής μέσω της πρόβλεψης ότι στον γενικό προϋπολογισμό του κράτους ποσό τουλάχιστον ίσο προς το 98 % των εσόδων από το εν λόγω τέλος θα προορίζεται σε δράσεις προστασίας και βελτιώσεως των κοινόχρηστων υδάτινων πόρων. Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει εντούτοις ότι ο εν λόγω κανόνας δεν τηρήθηκε όσον αφορά τον γενικό κρατικό προϋπολογισμό του 2016, στον οποίο τα έσοδα από το συγκεκριμένο τέλος κατευθύνθηκαν στη χρηματοδότηση του ελλείμματος του συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας.
- 22 Συνεπώς, αντίθετα προς τις επιταγές της οδηγίας 2000/60, το τέλος χρήσεως εσωτερικών υδάτων για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας παραβιάζει, κατά την άποψη του αιτούντος δικαστηρίου, την αρχή της ανακτήσεως του κόστους των υπηρεσιών ύδατος, περιλαμβανομένου του περιβαλλοντικού κόστους, δεν προσδιορίζει ποιες είναι οι περιβαλλοντικές ζημιές και βαρύνει μόνο μία εκ των χρήσεων των εσωτερικών υδάτων, ήτοι εκείνη που αφορά την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, παρά τον ανανεώσιμο χαρακτήρα της και τη μη ανάλωση των χρησιμοποιούμενων υδάτων. Το αιτούν δικαστήριο εκθέτει ότι το τέλος αυτό αποτελεί επιβάρυνση η οποία ουδόλως συνδέεται με την κατοχή κοινόχρηστων πραγμάτων και τις περιβαλλοντικές συνέπειες που προκύπτουν από αυτήν.
- 23 Δεύτερον, όσον αφορά τη συμβατότητα του τέλους χρήσεως εσωτερικών υδάτων για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας με την αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων που διατυπώνεται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/72, το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει ότι στο εν λόγω τέλος υπόκεινται μόνον οι παραγωγοί υδροηλεκτρικής ενέργειας και όχι οι παραγωγοί ενέργειας που χρησιμοποιούν διαφορετικές τεχνολογικές μεθόδους και ότι βαρύνονται αποκλειστικά εκείνοι οι παραγωγοί που έχουν παραχωρήσεις για τη χρήση διακοινοτικών και όχι ενδοκοινοτικών λεκανών απορροής ποταμού, ήτοι λεκανών απορροής ποταμού που δεν βρίσκονται εξ ολοκλήρου στην εδαφική περιφέρεια μίας αυτόνομης κοινότητας αλλά εκτείνονται στην εδαφική περιφέρεια τουλάχιστον δύο αυτόνομων κοινοτήτων.
- 24 Τρίτον, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι, λόγω του μη συμμετρικού χαρακτήρα του εν λόγω τέλους, η διαφορετική μεταχείριση που αυτό εισάγει επηρεάζει τον ανταγωνισμό στην αγορά της ηλεκτρικής ενέργειας και πρέπει να γίνει δεκτό ότι συνιστά κρατική ενίσχυση υπέρ των παραγωγών ηλεκτρικής ενέργειας που δεν υπόκεινται στο συγκεκριμένο τέλος.

25 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Tribunal Supremo (Ανώτατο Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα εξής προδικαστικά ερωτήματα στις υποθέσεις C-105/18 έως C-108/18 και C-110/18 έως C-113/18:

«1) Έχουν η περιβαλλοντική αρχή “ο ρυπαίνων πληρώνει”, η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 191, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ και το άρθρο 9, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/60, με το οποίο θεσπίζεται η αρχή της ανακτήσεως του κόστους για τις υπηρεσίες ύδατος, καθώς και η ορθή οικονομική στάθμιση των χρήσεων ύδατος, την έννοια ότι αντίκειται σε αυτά η θέσπιση τέλους χρήσεως εσωτερικών υδάτων για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, όπως το επίμαχο στις κύριες δίκες, το οποίο δεν προάγει την αποτελεσματική χρήση των υδάτων ούτε θεσπίζει μηχανισμούς για τη διατήρηση και προστασία των κοινόχρηστων υδάτινων πόρων, ο δε καθορισμός του ουδόλως εξαρτάται από την ικανότητα προκλήσεως βλάβης στους κοινόχρηστους υδάτινους πόρους, ενώ αντιθέτως εστιάζει αποκλειστικώς στην ικανότητα παραγωγής εσόδων των παραγωγών;

2) Συνάδει με την αρχή της απαγορεύσεως των δυσμενών διακρίσεων μεταξύ των επιχειρηματικών φορέων, όπως αυτή κατοχυρώνεται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/72, η επιβολή τέλους όπως το τέλος υδάτων που αποτελεί αντικείμενο της κύριας δίκης, το οποίο βαρύνει αποκλειστικώς τους παραγωγούς υδροηλεκτρικής ενέργειας που δραστηριοποιούνται σε διακοινοτικές λεκάνες απορροής ποταμού και όχι εκείνους που έχουν παραχωρήσεις για την εκμετάλλευση ενδοκοινοτικών λεκανών απορροής ποταμού, καθώς και τους παραγωγούς υδροηλεκτρικής ενέργειας και όχι τους παραγωγούς ενέργειας με χρήση άλλων τεχνολογιών;

3) Έχει το άρθρο 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ την έννοια ότι συνιστά απαγορευμένη κρατική ενίσχυση η επιβολή τέλους υδάτων όπως το επίμαχο εις βάρος των παραγωγών υδροηλεκτρικής ενέργειας που δραστηριοποιούνται σε διακοινοτικές λεκάνες απορροής ποταμού, κατά το μέτρο που εισάγει καθεστώς ασύμμετρης επιβαρύνσεως στο πλαίσιο χρήσεως της ίδιας τεχνολογίας, ανάλογα με τον τόπο στον οποίο ευρίσκεται ο σταθμός ηλεκτροπαραγωγής, καθώς και κατά το μέτρο που δεν επιβάλλεται στους παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας προερχόμενης από άλλες πηγές;»

26 Στην υπόθεση C-109/18, τα δύο πρώτα προδικαστικά ερωτήματα είναι, κατ' ουσίαν, όμοια με τα δύο πρώτα προδικαστικά ερωτήματα στις υποθέσεις που μνημονεύονται στην προηγούμενη σκέψη, ενώ το τρίτο προδικαστικό ερώτημα έχει ως εξής:

«3) Έχει το άρθρο 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, την έννοια ότι συνιστά απαγορευμένη κρατική ενίσχυση το γεγονός ότι δεν υπόκεινται στο τέλος υδάτων οι εγκαταστάσεις παραγωγής υδροηλεκτρικής ενέργειας που λειτουργούν σε ενδοκοινοτικές λεκάνες απορροής ποταμού, ούτε εξάλλου οι λοιπές [συνεπαγόμενες ανάλωση] χρήσεις των υδάτων, καθόσον το τέλος βαρύνει αποκλειστικώς τη χρήση για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

27 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινιστεί αν το άρθρο 191, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ και το άρθρο 9, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/60 έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται στη θέσπιση τέλους χρήσεως εσωτερικών υδάτων για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, όπως το επίμαχο στις κύριες δίκες, το οποίο δεν προάγει την αποτελεσματική χρήση των υδάτων ούτε θεσπίζει μηχανισμούς για τη διατήρηση και προστασία των κοινόχρηστων υδάτινων πόρων, του οποίου το ύψος ουδόλως σχετίζεται με την ικανότητα προκλήσεως βλάβης στους κοινόχρηστους υδάτινους πόρους και το οποίο εστιάζει αποκλειστικώς και μόνο στην ικανότητα παραγωγής εσόδων των παραγωγών υδροηλεκτρικής ενέργειας.

- 28 Πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά το άρθρο 191, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, η πολιτική της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος αποσκοπεί σε υψηλό επίπεδο προστασίας και στηρίζεται, ειδικότερα, στην αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει». Επομένως, η διάταξη αυτή περιορίζεται απλώς στον ορισμό των γενικών σκοπών της Ένωσης ως προς το περιβάλλον, καθόσον το άρθρο 192 ΣΛΕΕ αναθέτει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενεργώντας κατά τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, να αποφασίζουν τις δράσεις που πρέπει να αναληφθούν προς επίτευξη των σκοπών αυτών (απόφαση της 4ης Μαρτίου 2015, Fira Group κ.λπ., C-534/13, EU:C:2015:140, σκέψη 39 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 29 Κατά συνέπεια, δεδομένου ότι το άρθρο 191, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, το οποίο προβλέπει την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει», αφορά τη δράση της Ένωσης, δεν χωρεί επίκληση της διατάξεως αυτής από ιδιώτες προκειμένου να αποκλεισθεί η εφαρμογή εθνικής ρυθμίσεως, όπως η επίμαχη στις κύριες δίκες, που αφορά τομέα σχετικό με την πολιτική περιβάλλοντος, όταν δεν έχει εφαρμογή καμία ρύθμιση της Ένωσης θεσπισθείσα βάσει του άρθρου 192 ΣΛΕΕ στο πεδίο εφαρμογής της οποίας εμπίπτει ειδικώς η οικεία περίπτωση (πρβλ. απόφαση της 4ης Μαρτίου 2015, Fira Group κ.λπ., C-534/13, EU:C:2015:140, σκέψη 40 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 30 Ως εκ τούτου, καθόσον στο άρθρο 9, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/60 γίνεται ρητή αναφορά στην αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» και η οδηγία αυτή εκδόθηκε βάσει του άρθρου 175, παράγραφος 1, ΕΚ (νυν άρθρου 192 ΣΛΕΕ), το ζήτημα της δυνατότητας εφαρμογής της αρχής αυτής στις υποθέσεις των κύριων δικών πρέπει να εξεταστεί υπό το πρίσμα του εν λόγω άρθρου 9, παράγραφος 1.
- 31 Ως προς το ζήτημα αυτό, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, για την ερμηνεία διάταξης του δικαίου της Ένωσης πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όχι μόνον το γράμμα της, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο αυτή εντάσσεται και οι σκοποί που επιδιώκονται με τη ρύθμιση της οποίας αποτελεί μέρος (απόφαση της 16ης Μαΐου 2019, Conti 11. Container Schifffahrt, C-689/17, EU:C:2019:420, σκέψη 37 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 32 Πρώτον, από το γράμμα του άρθρου 9, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2000/60 προκύπτει ότι τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη την αρχή της ανακτήσεως του κόστους των υπηρεσιών ύδατος, περιλαμβανομένου του κόστους για το περιβάλλον και τους πόρους, υπό το πρίσμα της οικονομικής αναλύσεως που πραγματοποιείται σύμφωνα με το παράρτημα III της οδηγίας και σύμφωνα, ειδικότερα, με την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει».
- 33 Δεδομένου ότι στο πρώτο αυτό εδάφιο δεν διευκρινίζεται το πλαίσιο εντός του οποίου τα κράτη μέλη οφείλουν να λάβουν υπόψη την αρχή της ανακτήσεως του κόστους των υπηρεσιών ύδατος, συνάγεται ότι η διάταξη αυτή αφορά την εφαρμογή, εκ μέρους των κρατών μελών, μιας γενικής πολιτικής ανακτήσεως του κόστους, λαμβανομένης υπόψη, ειδικότερα, της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει».
- 34 Επιπλέον, από το άρθρο 9, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, προκύπτει ότι τα κράτη μέλη όφειλαν να εξασφαλίσουν, από την ημερομηνία έγκρισης της οδηγίας 2000/60 μέχρι το 2010, αφενός, ότι οι πολιτικές τιμολόγησης του ύδατος θα παρείχαν κατάλληλα κίνητρα στους χρήστες για να χρησιμοποιούν αποτελεσματικά τους υδάτινους πόρους και, κατά συνέπεια, να συμβάλλουν στην επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων της οδηγίας και, αφετέρου, κατάλληλη συμβολή των διαφόρων χρήσεων ύδατος, διακρινόμενων, τουλάχιστον, σε βιομηχανία, νοικοκυριά και γεωργία, στην ανάκτηση του κόστους των υπηρεσιών ύδατος, βάσει της οικονομικής ανάλυσης που διενεργείται σύμφωνα με το παράρτημα III, λαμβανομένης υπόψη της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει».
- 35 Ως προς το ζήτημα αυτό, η αναφορά στο άρθρο 9, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, των διαφόρων χρήσεων ύδατος, οι οποίες πρέπει να έχουν κατάλληλη συμβολή στην αρχή της ανακτήσεως του κόστους των υπηρεσιών ύδατος, επιβεβαιώνει ότι η υποχρέωση να λαμβάνεται υπόψη η αρχή αυτή αφορά το πλαίσιο της γενικής πολιτικής των κρατών μελών σχετικά με τις υπηρεσίες αυτές. Την ερμηνεία αυτή επιβεβαιώνει εξάλλου το γράμμα του άρθρου 9, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, το οποίο ορίζει ότι τα κράτη μέλη μπορούν να συνεκτιμούν τα κοινωνικά, τα

περιβαλλοντικά και τα οικονομικά αποτελέσματα της ανακτήσεως του κόστους, καθώς και τις γεωγραφικές και κλιματολογικές συνθήκες της οικείας περιοχής ή περιοχών και αφήνει κατ' αυτόν τον τρόπο στα κράτη μέλη περιθώριο εκτιμήσεως όσον αφορά την εφαρμογή της εν λόγω αρχής.

- 36 Επομένως, από το γράμμα του άρθρου 9, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/60 προκύπτει ότι το αν ένα κράτος μέλος έλαβε υπόψη την αρχή της ανακτήσεως του κόστους των υπηρεσιών αυτών μπορεί να εξεταστεί μόνο λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των κρίσιμων εθνικών κανόνων που θέτουν σε εφαρμογή προγράμματα μέτρων που διέπουν τις υπηρεσίες ύδατος. Ως εκ τούτου, η τήρηση του ως άνω άρθρου 9, παράγραφος 1, δεν μπορεί να εκτιμηθεί υπό το πρίσμα μεμονωμένου εθνικού μέτρου το οποίο επιβάλλεται σε χρήστες των υδάτινων πόρων.
- 37 Δεύτερον, επισημαίνεται ότι το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η διάταξη αυτή επιβεβαιώνει την ερμηνεία του γράμματός της. Πράγματι, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι η οδηγία 2000/60 είναι μια οδηγία-πλαίσιο η οποία έχει εκδοθεί βάσει του άρθρου 175, παράγραφος 1, ΕΚ (νυν άρθρου 192 ΣΛΕΕ). Θέτει κοινές αρχές και ένα γενικό πλαίσιο δράσεως για την προστασία των υδάτων και εξασφαλίζει τον συντονισμό, την ενσωμάτωση, καθώς και, πιο μακροπρόθεσμα, την ανάπτυξη γενικών αρχών και δομών για την προστασία και τη βιώσιμη χρησιμοποίηση των υδάτων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι αρχές αυτές και το εν λόγω πλαίσιο πρέπει να αναπτυχθούν εν συνεχεία από τα κράτη μέλη μέσω της λήψεως ειδικών μέτρων (πρβλ. απόφαση της 11ης Σεπτεμβρίου 2014, Επιτροπή κατά Γερμανίας, C-525/12, EU:C:2014:2202, σκέψη 50 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 38 Επιπλέον, το άρθρο 11, παράγραφος 1, της ως άνω οδηγίας επιβάλλει σε κάθε κράτος μέλος την υποχρέωση να μεριμνά για τη θέσπιση, για κάθε περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού ή για το τμήμα διεθνούς περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού που ευρίσκεται εντός της επικράτειάς του, προγράμματος μέτρων προκειμένου να επιτευχθούν οι σκοποί που καθορίζονται στο άρθρο 4 της εν λόγω οδηγίας. Το άρθρο 11, παράγραφος 3, της οδηγίας διευκρινίζει ότι στα βασικά μέτρα του προγράμματος αυτού πρέπει να περιλαμβάνονται μέτρα που κρίνονται κατάλληλα για τους σκοπούς του άρθρου 9, όπερ επιβεβαιώνει ότι η υποχρέωση που επιβάλλεται από το άρθρο αυτό αφορά τη θέσπιση σειράς μέτρων τα οποία στο σύνολό τους πρέπει να είναι «κατάλληλα» για να διασφαλίζουν την τήρηση της αρχής της ανακτήσεως του κόστους των υπηρεσιών ύδατος.
- 39 Τρίτον, επισημαίνεται ότι η ερμηνεία αυτή συνάδει με τον σκοπό που επιδιώκει η οδηγία 2000/60. Πράγματι, η οδηγία αυτή δεν έχει ως σκοπό την πλήρη εναρμόνιση των νομοθεσιών των κρατών μελών στον τομέα των υδάτων (πρβλ. αποφάσεις της 11ης Σεπτεμβρίου 2014, Επιτροπή κατά Γερμανίας, C-525/12, EU:C:2014:2202, σκέψη 50, και της 1ης Ιουλίου 2015, Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, C-461/13, EU:C:2015:433, σκέψη 34).
- 40 Κατά το άρθρο της 1, στοιχείο α', η οδηγία 2000/60 έχει ως σκοπό τη θέσπιση πλαισίου για την προστασία των εσωτερικών επιφανειακών, των μεταβατικών, των παράκτιων και των υπόγειων υδάτων, το οποίο να αποτρέπει την περαιτέρω επιδείνωση, να προστατεύει και να βελτιώνει την κατάσταση των υδάτινων οικοσυστημάτων, καθώς και των αμέσως εξαρτώμενων από αυτά χερσαίων οικοσυστημάτων.
- 41 Οι βασικές αρχές της οδηγίας 2000/60 είναι η διαχείριση ανά περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού, ο καθορισμός των στόχων ανά υδατικό σύστημα, ο σχεδιασμός και ο προγραμματισμός, η οικονομική ανάλυση των μεθόδων τιμολογήσεως του ύδατος, καθώς και η συνεκτίμηση των οικονομικών, περιβαλλοντικών και οικονομικών συνεπειών της ανακτήσεως του κόστους, καθώς και των γεωγραφικών και κλιματικών συνθηκών της οικείας περιοχής ή των οικείων περιοχών (απόφαση της 11ης Σεπτεμβρίου 2014, Επιτροπή κατά Γερμανίας, C-525/12, EU:C:2014:2202, σκέψη 53).

- 42 Από τις διατάξεις της οδηγίας προκύπτει ότι τα μέτρα σχετικά με την ανάκτηση του κόστους των υπηρεσιών ύδατος αποτελούν έναν εκ των μηχανισμών που έχουν στη διάθεσή τους τα κράτη μέλη για μια ποσοτική διαχείριση του ύδατος η οποία θα εξυπηρετεί την ορθολογική χρήση των σχετικών πόρων (πρβλ. απόφαση της 11ης Σεπτεμβρίου 2014, Επιτροπή κατά Γερμανίας, C-525/12, EU:C:2014:2202, σκέψη 55).
- 43 Όπως επισήμανε, κατ' ουσίαν, ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 32 των προτάσεων του, όταν, όπως στο πλαίσιο των υποθέσεων των κύριων δικών, ένα κράτος μέλος επιβάλλει την καταβολή τελών στους χρήστες των κοινόχρηστων υδάτινων πόρων, η αρχή της ανακτήσεως του κόστους των υπηρεσιών ύδατος, κατά το άρθρο 9, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/60, δεν επιβάλλει το ποσό κάθε επιμέρους τέλους να είναι ανάλογο προς το εν λόγω κόστος.
- 44 Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν ασκεί επιρροή το γεγονός ότι, στις υποθέσεις των κύριων δικών, όπως επισήμανε το αιτούν δικαστήριο, το οποίο είναι το μόνο αρμόδιο για την ερμηνεία του εφαρμοστέου στις υποθέσεις αυτές εθνικού δικαίου, το τέλος χρήσεως εσωτερικών υδάτων για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, λαμβανομένων υπόψη τόσο των ουσιαστών χαρακτηριστικών του όσο και της δομής του, δεν έχει περιβαλλοντικό, αλλά αποκλειστικώς οικονομικό σκοπό και ότι, ως εκ τούτου, αποτελεί έσοδο του ισπανικού συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας με σκοπό τη μείωση του ελλείμματος του συστήματος αυτού λόγω των ισχυόντων τιμολογίων χωρίς να συνδέεται ούτε με την κατοχή κοινόχρηστων υδάτινων πόρων ούτε με τις περιβαλλοντικές συνέπειες που προκύπτουν από αυτήν.
- 45 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω εκτιμήσεων, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 191, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ και το άρθρο 9, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/60 έχουν την έννοια ότι δεν αντιτίθενται στη θέσπιση τέλους χρήσεως εσωτερικών υδάτων για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, όπως το επίμαχο στις κύριες δίκες, το οποίο δεν προάγει την αποτελεσματική χρήση των υδάτων ούτε θεσπίζει μηχανισμούς για τη διατήρηση και προστασία των κοινόχρηστων υδάτινων πόρων, του οποίου το ύψος ουδόλως σχετίζεται με την ικανότητα προκλήσεως βλάβης στους κοινόχρηστους υδάτινους πόρους και το οποίο εστιάζει αποκλειστικώς και μόνο στην ικανότητα παραγωγής εσόδων των παραγωγών υδροηλεκτρικής ενέργειας.

Επί του δεύτερου ερωτήματος

- 46 Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν η αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων, όπως προβλέπεται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/72, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε τέλος, όπως το επίμαχο στις κύριες δίκες τέλος χρήσεως εσωτερικών υδάτων για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, που επιβαρύνει μόνο τους παραγωγούς υδροηλεκτρικής ενέργειας οι οποίοι δραστηριοποιούνται σε λεκάνες απορροής ποταμού που εκτείνονται στην εδαφική περιφέρεια δύο τουλάχιστον αυτόνομων κοινοτήτων.
- 47 Για να δοθεί απάντηση στο υποβληθέν προδικαστικό ερώτημα, πρέπει να εξεταστεί το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/72.
- 48 Κατά τη διάταξη αυτή, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν, βάσει της θεσμικής τους οργάνωσης και τηρώντας δεόντως την αρχή της επικουρικότητας, ότι, με την επιφύλαξη της παραγράφου 2 του ίδιου άρθρου, οι επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενεργείας λειτουργούν σύμφωνα με τις αρχές της οδηγίας, με σκοπό την επίτευξη ανταγωνιστικής, ασφαλούς και περιβαλλοντικώς βιώσιμης αγοράς ηλεκτρικής ενεργείας, και δεν κάνουν διακρίσεις μεταξύ των εν λόγω επιχειρήσεων όσον αφορά τα δικαιώματα ή τις υποχρεώσεις τους.
- 49 Επισημαίνεται ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, καθιερώνει, στον τομέα της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, τη γενική αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων, η οποία αποτελεί αναπόσπαστο μέρος των γενικών αρχών του δικαίου της Ένωσης. Το Δικαστήριο έχει όμως κρίνει ότι η αρχή αυτή δεσμεύει τα κράτη μέλη, όταν η επίμαχη κατάσταση στην υπόθεση της κύριας δίκης

εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του δικαιίου της Ένωσης (πρβλ. αποφάσεις της 11ης Ιουλίου 2006, Chacón Navas, C-13/05, EU:C:2006:456, σκέψη 56, και της 19ης Ιανουαρίου 2010, Küçükdeveci, C-555/07, EU:C:2010:21, σκέψεις 21 και 23).

- 50 Εν προκειμένω, πρέπει να τονιστεί ότι, κατά το μέτρο που από τα στοιχεία που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο προκύπτει, αφενός, ότι οι καταστάσεις των κύριων δικών είναι αμιγώς εσωτερικές, υπό την έννοια ότι δεν έχουν κανένα διασυνοριακό στοιχείο, και, αφετέρου, ότι το επίμαχο τέλος χρήσεως εσωτερικών υδάτων για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας αποτελεί μέτρο φορολογικής φύσης, η αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων, όπως προβλέπεται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/72, έχει εφαρμογή στο τέλος αυτό μόνον εφόσον μπορεί να γίνει δεκτό ότι η οδηγία αυτή αποσκοπεί στην προσέγγιση των φορολογικών διατάξεων των κρατών μελών.
- 51 Δεδομένου ότι σκοπός της οδηγίας 2009/72 είναι η δημιουργία εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, ο νομοθέτης της Ένωσης χρησιμοποίησε τη συνήθη νομοθετική διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 95, παράγραφος 1, ΕΚ (νυν άρθρο 114, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ) για τη θέσπιση μέτρων σχετικά με την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών για την εγκαθίδρυση και τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.
- 52 Εντούτοις, σύμφωνα με το άρθρο 95, παράγραφος 2, ΕΚ (νυν άρθρου 114, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ), το ως άνω άρθρο 95, παράγραφος 1 (νυν άρθρο 114, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ), δεν εφαρμόζεται στις φορολογικές διατάξεις.
- 53 Στον βαθμό που η οδηγία 2009/72 δεν αποτελεί μέτρο σχετικά με την προσέγγιση των φορολογικών διατάξεων των κρατών μελών, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η προβλεπόμενη στο άρθρο της 3, παράγραφος 1, αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων δεν εφαρμόζεται σε τέλος, όπως το επίμαχο στις κύριες δίκες τέλος χρήσεως εσωτερικών υδάτων για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.
- 54 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω εκτιμήσεων, στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων, όπως προβλέπεται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/72, έχει την έννοια ότι δεν αντιτίθεται σε τέλος, όπως το επίμαχο στις κύριες δίκες τέλος χρήσεως εσωτερικών υδάτων για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, που επιβαρύνει μόνον τους παραγωγούς υδροηλεκτρικής ενέργειας οι οποίοι δραστηριοποιούνται σε λεκάνες απορροής ποταμού που εκτείνονται στην εδαφική περιφέρεια δύο τουλάχιστον αυτόνομων κοινοτήτων.

Επί του τρίτου ερωτήματος στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-105/18 έως C-108/18 και C-110/18 έως C-113/18, καθώς και στην υπόθεση C-109/18

- 55 Με το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινιστεί αν συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ το γεγονός ότι το επίμαχο στις κύριες δίκες τέλος χρήσεως εσωτερικών υδάτων για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας δεν επιβαρύνει, πρώτον, τους παραγωγούς υδροηλεκτρικής ενέργειας οι οποίοι δραστηριοποιούνται σε λεκάνες απορροής ποταμού που ανήκουν στην εδαφική περιφέρεια μίας μόνον αυτόνομης κοινότητας, δεύτερον, τους παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας από άλλες πηγές και όχι από την υδραυλική ενέργεια και, τρίτον, άλλες χρήσεις οι οποίες συνεπάγονται κατανάλωση υδάτων.
- 56 Διαπιστώνεται εκ προοιμίου ότι η απόφαση περί παραπομπής στην υπόθεση C-109/18 δεν περιέχει κανένα πληροφοριακό στοιχείο που να παρέχει στο Δικαστήριο τη δυνατότητα να δώσει χρήσιμη απάντηση στο αιτούν δικαστήριο ως προς το ζήτημα αν το τέλος χρήσεως εσωτερικών υδάτων για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας μπορεί να χαρακτηριστεί ως κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, λόγω του ότι δεν επιβαρύνει τις εγκαταστάσεις που χρησιμοποιούν τα ύδατα για άλλους σκοπούς και όχι για την παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας.

- 57 Ως εκ τούτου, πρέπει να κριθεί απαράδεκτο το σκέλος αυτό του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος στην υπόθεση C-109/18, κατά το μέτρο που αφορά τις ως άνω εγκαταστάσεις.
- 58 Όσον αφορά την απάντηση επί της ουσίας στα παραδεκτά σκέλη του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, για τον χαρακτηρισμό εθνικού μέτρου ως «κρατικής ενισχύσεως» κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ απαιτείται να πληρούνται όλες οι ακόλουθες προϋποθέσεις. Πρώτον, πρέπει να πρόκειται για κρατική παρέμβαση ή παρέμβαση μέσω κρατικών πόρων. Δεύτερον, η παρέμβαση αυτή πρέπει να μπορεί να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών. Τρίτον, πρέπει να χορηγεί ένα επιλεκτικό πλεονέκτημα στον δικαιούχο της. Τέταρτον, πρέπει να νοθεύει ή να απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό (βλ., ιδίως, απόφαση της 29ης Ιουλίου 2019, Azienda Napoletana Mobilità, C-659/17, EU:C:2019:633, σκέψη 20).
- 59 Καθόσον, αφενός, για τον χαρακτηρισμό ορισμένου μέτρου ως «κρατικής ενισχύσεως» πρέπει να συντρέχουν και οι τέσσερις ως άνω προϋποθέσεις, δεδομένου ότι αυτές είναι σωρευτικές, και, αφετέρου, το αιτούν δικαστήριο ζητεί από το Δικαστήριο διευκρινίσεις μόνον ως προς την προϋπόθεση που αφορά τον επιλεκτικό χαρακτήρα του τέλους χρήσεως εσωτερικών υδάτων για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, πρέπει κατ' αρχάς να εξεταστεί η προϋπόθεση αυτή.
- 60 Κατά πάγια νομολογία, για την εκτίμηση της προϋποθέσεως του επιλεκτικού χαρακτήρα του πλεονεκτήματος που χορηγείται στους δικαιούχους από εθνικό μέτρο, είναι απαραίτητο να εξετάζεται κατά πόσον, στο πλαίσιο δεδομένου νομικού καθεστώτος, το εθνικό αυτό μέτρο μπορεί να ευνοήσει «ορισμένες επιχειρήσεις ή ορισμένους κλάδους παραγωγής» έναντι άλλων που τελούν, από πλευράς του επιδιωκόμενου με το εν λόγω καθεστώς σκοπού, σε συγκρίσιμη πραγματική και νομική κατάσταση και που υφίστανται, ως αποτέλεσμα, διαφορετική μεταχείριση δυνάμενη κατ' ουσίαν να χαρακτηριστεί ως «εισάγουσα δυσμενείς διακρίσεις» (απόφαση της 26ης Απριλίου 2018, ANGED, C-233/16, EU:C:2018:280, σκέψη 38 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 61 Συναφώς, για τον χαρακτηρισμό ενός φορολογικού μέτρου ως «επιλεκτικού», προϋποτίθεται ότι, σε πρώτο στάδιο, προσδιορίζεται το κοινό ή «κανονικό» φορολογικό καθεστώς που έχει εφαρμογή στο οικείο κράτος μέλος και, σε δεύτερο στάδιο, αποδεικνύεται ότι το επίμαχο φορολογικό μέτρο παρεκκλίνει από το καθεστώς αυτό, καθόσον διαφοροποιεί τους επιχειρηματίες οι οποίοι βρίσκονται, υπό το πρίσμα του επιδιωκόμενου με το καθεστώς αυτό σκοπού, σε συγκρίσιμη πραγματική και νομική κατάσταση (απόφαση της 26ης Απριλίου 2018, ANGED, C-233/16, EU:C:2018:280, σκέψη 40 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 62 Ως προς το ζήτημα αυτό, ο καθορισμός του πλαισίου αναφοράς έχει αυξημένη σημασία στις περιπτώσεις φορολογικών μέτρων, καθόσον αυτή καθεαυτή η ύπαρξη πλεονεκτήματος μπορεί να προσδιοριστεί μόνο σε σχέση με την αποκαλούμενη «κανονική» φορολογία (πρβλ. αποφάσεις της 6ης Σεπτεμβρίου 2006, Πορτογαλία κατά Επιτροπής, C-88/03, EU:C:2006:511, σκέψη 56, και της 21ης Δεκεμβρίου 2016, Επιτροπή κατά Hansesstadt Lübeck, C-524/14 P, EU:C:2016:971, σκέψη 55).
- 63 Όσον αφορά, πρώτον, την εξέταση της επιλεκτικότητας του επίμαχου στις κύριες δίκες μέτρου η οποία θα μπορούσε να οφείλεται στο γεγονός ότι το τέλος χρήσεως εσωτερικών υδάτων για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας δεν επιβαρύνει τους παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας από άλλες πηγές πλην της υδραυλικής ενέργειας, επισημαίνεται ότι, μολονότι το κριτήριο επιβολής του τέλους αυτού, το οποίο αφορά την πηγή παραγωγής της ηλεκτρικής ενέργειας, δεν φαίνεται να παρεκκλίνει τυπικώς από ένα δεδομένο νομικό πλαίσιο αναφοράς, εντούτοις έχει ως αποτέλεσμα τον αποκλεισμό των εν λόγω παραγωγών ηλεκτρικής ενέργειας από το πεδίο εφαρμογής του τέλους.
- 64 Καθόσον το άρθρο 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ αντιμετωπίζει τις κρατικές παρεμβάσεις αναλόγως των αποτελεσμάτων τους, ανεξαρτήτως των χρησιμοποιούμενων τεχνικών, δεν μπορεί a priori να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο το κριτήριο επιβολής του τέλους χρήσεως εσωτερικών υδάτων για την παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας να καθιστά δυνατή, στην πράξη, την ευνοϊκή μεταχείριση

«ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής» κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, ελαφρύνοντας τις επιβαρύνσεις τους σε σχέση με τους παραγωγούς οι οποίοι υπόκεινται στο τέλος αυτό (πρβλ. απόφαση της 26ης Απριλίου 2018, ANGED, C-233/16, EU:C:2018:280, σκέψεις 47 και 48 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 65 Επομένως, πρέπει να εξεταστεί αν οι παραγωγοί υδροηλεκτρικής ενέργειας που υπόκεινται στο επίμαχο στις κύριες δίκες τέλος και οι παραγωγοί ηλεκτρικής ενέργειας από άλλες πηγές πλην της υδραυλικής ενέργειας βρίσκονται σε συγκρίσιμη κατάσταση υπό το πρίσμα του σκοπού που επιδιώκεται με το επίμαχο αυτό τέλος.
- 66 Ως προς το ζήτημα αυτό, από το εθνικό δίκαιο, όπως εκτίθεται στις αποφάσεις περί παραπομπής, και ιδίως από το άρθρο 112 bis, παράγραφος 1, του νόμου περί των υδάτων και τα άρθρα 12 έως 14 του βασιλικού διατάγματος 198/2015 προκύπτει ότι το τέλος χρήσεως εσωτερικών υδάτων για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας αποσκοπεί στην προστασία και τη βελτίωση των κοινόχρηστων υδάτινων πόρων. Πλην όμως, δεν αμφισβητείται ότι μόνον οι παραγωγοί υδροηλεκτρικής ενέργειας χρησιμοποιούν τους κοινόχρηστους υδάτινους πόρους για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, όπερ ενδέχεται να έχει περιβαλλοντικές επιπτώσεις στους πόρους αυτούς.
- 67 Συνεπώς, διαπιστώνεται ότι οι λοιποί παραγωγοί ηλεκτρικής ενέργειας που δεν χρησιμοποιούν την υδραυλική ενέργεια και δεν υπόκεινται στο τέλος χρήσεως εσωτερικών υδάτων για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας δεν βρίσκονται, υπό το πρίσμα του επιδιωκόμενου από το τέλος σκοπού, σε πραγματική και νομική κατάσταση η οποία να είναι συγκρίσιμη με εκείνη των παραγωγών ηλεκτρικής ενέργειας που κάνουν χρήση της υδραυλικής ενέργειας.
- 68 Μολονότι το αιτούν δικαστήριο, το οποίο είναι το μόνο αρμόδιο για την ερμηνεία του εθνικού δικαίου, εκθέτει ότι, παρά το γράμμα του άρθρου 112 bis του νόμου περί των υδάτων και των διατάξεων του βασιλικού διατάγματος 198/2015 το οποίο θέτει το εν λόγω τέλος σε εφαρμογή, ο επιδιωκόμενος από το τέλος σκοπός είναι αμιγώς οικονομικός λαμβανομένων υπόψη των ουσιαστών χαρακτηριστικών του και της δομής του, υπενθυμίζεται ότι, ελλείψει συναφούς ρυθμίσεως της Ένωσης, ο καθορισμός φορολογικών βάσεων και η κατανομή της φορολογικής επιβαρύνσεως στους διάφορους συντελεστές παραγωγής και στους διάφορους οικονομικούς τομείς εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών ή των περιφερειακών αρχών που διαθέτουν φορολογική αυτονομία (πρβλ. απόφαση της 26ης Απριλίου 2018, ANGED, C-233/16, EU:C:2018:280, σκέψη 50 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 69 Συνεπώς, τα κράτη μέλη μπορούν, κατ' αρχήν, μέσω της επιλογής κριτηρίου υπαγωγής στον φόρο σχετικού με την πηγή παραγωγής της ηλεκτρικής ενέργειας να επιβάλλουν τέλος, όπως το επίμαχο στις κύριες δίκες, μόνο στους παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας που χρησιμοποιούν την υδραυλική ενέργεια για ηλεκτροπαραγωγή.
- 70 Όσον αφορά, δεύτερον, την εξέταση της επιλεκτικότητας του επίμαχου στις κύριες δίκες μέτρου η οποία θα μπορούσε να οφείλεται στο γεγονός ότι το τέλος χρήσεως εσωτερικών υδάτων για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας δεν επιβαρύνει τους παραγωγούς υδροηλεκτρικής ενέργειας που δραστηριοποιούνται σε λεκάνες απορροής ποταμού που ανήκουν στην εδαφική περιφέρεια μίας μόνο αυτόνομης κοινότητας, υπενθυμίζεται ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, το νομικό πλαίσιο αναφοράς για την εκτίμηση της επιλεκτικότητας ενός μέτρου δεν πρέπει κατ' ανάγκην να καθορίζεται εντός των ορίων του εδάφους του οικείου κράτους μέλους, αλλά μπορεί να είναι εκείνο του εδάφους εντός του οποίου περιφερειακή ή τοπική αρχή ασκεί την αρμοδιότητα την οποία αρύεται από το Σύνταγμα ή τον νόμο. Τούτο συμβαίνει όταν η οντότητα αυτή τελεί υπό νομικό και πραγματικό καθεστώς που της παρέχει επαρκή αυτονομία έναντι της κεντρικής κυβερνήσεως κράτους μέλους, ώστε, με τα μέτρα που θεσπίζει, να είναι αυτή η οντότητα, και όχι η κεντρική κυβέρνηση, εκείνη που διαδραματίζει ουσιαστικό ρόλο κατά τον καθορισμό του πολιτικού και οικονομικού περιβάλλοντος εντός του οποίου λειτουργούν οι επιχειρήσεις (πρβλ. απόφαση της 26ης Απριλίου 2018, ANGED, C-233/16, EU:C:2018:280, σκέψη 41 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 71 Από τη νομολογία αυτή προκύπτει ότι το πλαίσιο αναφοράς εξαρτάται από την έκταση των αρμοδιοτήτων της δημόσιας αρχής που έλαβε το επίμαχο μέτρο.
- 72 Στο ίδιο πνεύμα, από την απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2016, Επιτροπή κατά Hansesstadt Lübeck (C-524/14 P, EU:C:2016:971, σκέψεις 61 και 62), προκύπτει ότι το κρίσιμο πλαίσιο αναφοράς για την εξέταση της επιλεκτικότητας ενός μέτρου μπορεί να περιοριστεί στο νομικό καθεστώς που θέσπισε ένας φορέας εντός των ορίων της δικής του αρμοδιότητας.
- 73 Πράγματι, η επιλεκτικότητα ενός μέτρου δεν μπορεί να εξετάζεται χωρίς να λαμβάνονται υπόψη τα νομικά όρια της αρμοδιότητας της δημόσιας αρχής που το έλαβε.
- 74 Εν προκειμένω, η Ισπανική Κυβέρνηση εξέθεσε, τόσο με τις γραπτές παρατηρήσεις της όσο και κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ενώπιον του Δικαστηρίου, ότι η επιβολή του τέλους χρήσεως εσωτερικών υδάτων για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας μόνο στους παραγωγούς υδροηλεκτρικής ενέργειας που χρησιμοποιούν τις λεκάνες απορροής ποταμού που εκτείνονται στις εδαφικές περιφέρειες δύο ή περισσότερων αυτόνομων κοινοτήτων δικαιολογείται από τη διοικητική οργάνωση του ισπανικού κράτους και την κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ των διοικητικών αρχών, καθώς και από τις αντίστοιχες αρμοδιότητες της κεντρικής κυβερνήσεως και των αυτόνομων κοινοτήτων οι οποίες, όσον αφορά τους κοινόχρηστους υδάτινους πόρους, θεσπίζουν το δικό τους νομικό καθεστώς.
- 75 Επομένως, κατά την Ισπανική Κυβέρνηση, ο εθνικός νομοθέτης θέσπισε την εθνική νομοθεσία που επιβάλλει το εν λόγω τέλος το οποίο πλήττει μόνον τους παραχωρησιούχους των λεκανών απορροής ποταμού που εκτείνονται στην εδαφική περιφέρεια δύο τουλάχιστον αυτόνομων κοινοτήτων, κατ' ενάσκηση αρμοδιότητας που περιορίζεται μόνο στις λεκάνες αυτές.
- 76 Υπό τις συνθήκες αυτές και με την επιφύλαξη του ελέγχου της κατανομής των αρμοδιοτήτων του οποίου η διενέργεια εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο, κατά τα φαινόμενα κρίσιμο πλαίσιο αναφοράς για την εξέταση της επιλεκτικότητας τυχόν μέτρου ενισχύσεως είναι η φορολογία που πλήττει την παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας σε λεκάνες απορροής ποταμού που εκτείνονται στην εδαφική περιφέρεια δύο τουλάχιστον αυτόνομων κοινοτήτων.
- 77 Λαμβανομένου υπόψη του κατ' αυτόν τον τρόπο οριοθετημένου πλαισίου αναφοράς, διαπιστώνεται ότι η κατάσταση των παραγωγών υδροηλεκτρικής ενέργειας που δραστηριοποιούνται σε λεκάνη απορροής ποταμού που βρίσκεται στην εδαφική περιφέρεια μίας μόνον αυτόνομης κοινότητας δεν είναι συγκρίσιμη με εκείνη των ηλεκτροπαραγωγών που δραστηριοποιούνται σε λεκάνες απορροής ποταμού που ανήκει στην εδαφική περιφέρεια δύο τουλάχιστον αυτόνομων κοινοτήτων.
- 78 Κατά συνέπεια, δεν συντρέχει η προϋπόθεση της επιλεκτικότητας του επίμαχου μέτρου και, ως εκ τούτου, παρέλκει η εξέταση των λοιπών προϋποθέσεων που εκτέθηκαν στη σκέψη 58 της παρούσας αποφάσεως.
- 79 Από τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι, κατ' ορθή ερμηνεία του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, το γεγονός ότι το επίμαχο στις κύριες δίκες τέλος χρήσεως εσωτερικών υδάτων για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας δεν επιβαρύνει, αφενός, τους παραγωγούς υδροηλεκτρικής ενέργειας οι οποίοι δραστηριοποιούνται σε λεκάνες απορροής ποταμού που βρίσκονται στην εδαφική περιφέρεια μίας μόνον αυτόνομης κοινότητας και, αφετέρου, τους παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας από άλλες πηγές και όχι από την υδραυλική ενέργεια δεν συνιστά κρατική ενίσχυση υπέρ των παραγωγών αυτών ηλεκτρικής ενέργειας, δεδομένου ότι αυτοί δεν βρίσκονται, υπό το πρίσμα του κρίσιμου πλαισίου αναφοράς και του σκοπού που επιδιώκει το επίμαχο τέλος, σε συγκρίσιμη κατάσταση με τους υποκείμενους στο τέλος παραγωγούς υδροηλεκτρικής ενέργειας οι οποίοι δραστηριοποιούνται σε λεκάνες απορροής ποταμού που εκτείνονται στην εδαφική περιφέρεια δύο τουλάχιστον αυτόνομων κοινοτήτων, όπερ εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.

Επί των δικαστικών εξόδων

⁸⁰ Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπιπτόντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 191, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ και το άρθρο 9, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2000, για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων, έχουν την έννοια ότι δεν αντιτίθενται στη θέσπιση τέλους χρήσεως εσωτερικών υδάτων για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, όπως το επίμαχο στις κύριες δίκες, το οποίο δεν προάγει την αποτελεσματική χρήση των υδάτων ούτε θεσπίζει μηχανισμούς για τη διατήρηση και προστασία των κοινόχρηστων υδάτινων πόρων, του οποίου το ύψος ουδόλως σχετίζεται με την ικανότητα προκλήσεως βλάβης στους κοινόχρηστους υδάτινους πόρους και το οποίο εστιάζει αποκλειστικώς και μόνο στην ικανότητα παραγωγής εσόδων των παραγωγών υδροηλεκτρικής ενέργειας.
- 2) Η αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων, όπως προβλέπεται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/72/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2009, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και για την κατάργηση της οδηγίας 2003/54/ΕΚ, έχει την έννοια ότι δεν αντιτίθεται σε τέλος, όπως το επίμαχο στις κύριες δίκες τέλος χρήσεως εσωτερικών υδάτων για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, που επιβαρύνει μόνον τους παραγωγούς υδροηλεκτρικής ενέργειας οι οποίοι δραστηριοποιούνται σε λεκάνες απορροής ποταμού που εκτείνονται στην εδαφική περιφέρεια δύο τουλάχιστον αυτόνομων κοινοτήτων.
- 3) Κατ' ορθή ερμηνεία του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, το γεγονός ότι το επίμαχο στις κύριες δίκες τέλος χρήσεως εσωτερικών υδάτων για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας δεν επιβαρύνει, αφενός, τους παραγωγούς υδροηλεκτρικής ενέργειας οι οποίοι δραστηριοποιούνται σε λεκάνες απορροής ποταμού που βρίσκονται στην εδαφική περιφέρεια μίας μόνο αυτόνομης κοινότητας και, αφετέρου, τους παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας από άλλες πηγές και όχι από την υδραυλική ενέργεια δεν συνιστά κρατική ενίσχυση υπέρ των παραγωγών αυτών ηλεκτρικής ενέργειας, δεδομένου ότι αυτοί δεν βρίσκονται, υπό το πρίσμα του κρίσιμου πλαισίου αναφοράς και του σκοπού που επιδιώκει το επίμαχο τέλος, σε συγκρίσιμη κατάσταση με τους υποκείμενους στο τέλος παραγωγούς υδροηλεκτρικής ενέργειας οι οποίοι δραστηριοποιούνται σε λεκάνες απορροής ποταμού που εκτείνονται στην εδαφική περιφέρεια δύο τουλάχιστον αυτόνομων κοινοτήτων, όπερ εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.

(υπογραφές)